

О.Л. Івахів

ФОРУМ ІНФЕКЦІОНІСТІВ У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України

Описано весняну всеукраїнську науково-практичну конференцію інфекціоністів на тему: «Інфекційні хвороби і біобезпека», яка відбулася 16-17 травня 2019 року в м. Хмельницькому. Опубліковано її рішення.

Ключові слова: Всеукраїнська асоціація інфекціоністів, науково-практична конференція, інфекційні хвороби, біобезпека.

16-17 травня 2019 року в конференц-залі Хмельницької дитячої школи мистецтв під егідою МОЗ, ГО «Всеукраїнська асоціація інфекціоністів» (ВАІ), Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, Департаменту охорони здоров'я Хмельницької обласної державної адміністрації відбулася всеукраїнська науково-практична конференція інфекціоністів, присвячена надзвичайно важливій проблемі – «Інфекційні хвороби і біобезпека». На форум прибули понад 250 фахівців, у тому числі 72 іногородні учасники з 21 області України, серед них академік і член-кореспондент НАМН України, завідувачі кафедр інфекційних хвороб і дитячих інфекційних хвороб вищих навчальних медичних закладів III-IV рівнів акредитації, директор Інституту епідеміології та інфекційних хвороб імені Л.В. Громашевського НАМНУ і провідні науковці цього закладу, головні експерти з інфекційних і дитячих інфекційних хвороб, організатори охорони здоров'я, практичні лікарі, не лише інфекціоністи, а й загальної практики – сімейної медицини. Проведено 3 пленарні засідання і постерну сесію.

В урочистій обстановці конференцію відкрив президент ВАІ, академік НАМНУ, проф. М.А. Андрейчин, який коротко зупинився на головних викликах, які в останні роки роблять інфекційні хвороби, загрожуючи біологічній безпеці України, в умовах реформування медичної галузі. З вітальним словом та побажаннями плідної роботи до учасників форуму звернулася заступник директора департаменту охорони здоров'я Хмельницької ОДА Т.П. Косовська.

З проблемною доповіддю щодо інфекційної захворюваності натеper і її впливу на біобезпеку в Україні виступив академік НАМНУ, проф. М.А. Андрейчин (Тернопіль). Доповідач відзначив, що захворюваність і смертність від інфекційних недуг в Україні у 2006-2018 рр і, за прогнозом, на 2019-2021 рр перебувають у тісному зв'язку ($r=0,62$) –

попри деяке зниження загальної інфекційної захворюваності, смертність залишається високою. Збільшується число спалахів гострих кишкових інфекцій, триває епідемія кору, на 7,4 % збільшився темп приросту захворюваності на ВІЛ-інфекцію, зросла захворюваність на хворобу Лайма, вірусний менінгіт, геморагічні гарячки, гемофільну інфекцію та деякі інші недуги. Академік М.А. Андрейчин визначив поняття біологічної безпеки країни як стан середовища життєдіяльності людини, за якого немає негативного впливу його чинників (біологічних, хімічних, фізичних) на біологічну структуру і функцію людини в нинішньому і майбутніх поколіннях, а також відсутній необоротний негативний вплив на біосферу, сільськогосподарські рослини і тварини. Вказав на критерії основних варіантів епідемічних ситуацій – багополучної, нестійкої і неблагополучної. Далі обґрунтував, що епідемічна ситуація в Україні зараз є несприятливою. Серед факторів, що ускладнюють надання допомоги інфекційним хворим, на думку вченого, є: погіршення офіційної реєстрації інфекційних хворих, зменшення чисельності інфекційних стаціонарів (відділень, кабінетів інфекційних захворювань поліклінік і стаціонарних ліжок), недостатній відсоток боксів в інфекційних стаціонарах, віддалення надання висококваліфікованої медичної допомоги хворому і зменшення її доступності, часте ігнорування епідеміологічними і клінічними показаннями до госпіталізації інфекційних хворих, самостійна оплата ними лікування і спеціальних обстежень, відсутність вітчизняних клінічних протоколів надання медичної допомоги інфекційним хворим, скорочення бюджету часу на вивчення основ інфекційних хвороб та освоєння протиепідемічних і профілактичних заходів, у т.ч. для лікарів загальної практики – сімейної медицини, у закладах вищої медичної освіти.

Директор ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України», чл.-кор. НАМНУ, проф. В.І. Задорожна (Київ) ретельно проаналізувала захворюваність на кір в Україні; переконливо продемонструвала, що в країні у 2017-2019 рр триває епідемія цієї недуги, яку можна призупинити лише здійсненням адекватних протиепідемічних заходів. На думку доповідачки, необхідно прийняти Державну програму імунопрофілактики інфекційних хвороб та забезпечити її належне виконання, повернути до Національного календаря щеп-

лень сучасні комбіновані низькоректогенні й високоефективні вакцини, забезпечити довгострокове планування закупівель вакцин та їхчасне і в повному обсязі виконання, повернутися до тієї процедури реєстрації і контролю якості вакцин, що діяла до 2016 р.

Ряд доповідей був присвячений проблемі удосконалення лікування хворих на вірусні гепатити різної етіології. Так, засл. лікар України, проф. С.О. Крамарьов (*Київ*) зупинився на проблемі холестази в дітей: причинах його виникнення в різних вікових групах, нових ланках патогенезу, клінічних і біохімічних маркерах, несприятливих наслідках і методах їх усунення за допомогою препаратів урсодезоксихолевої кислоти. Доповідач на підставі власних досліджень продемонстрував, що застосування суспензії укрліву в комплексній терапії Епштейна-Барр-вірусної інфекції з ураженням печінки з холестазом сприяє не лише швидшому зникненню проявів недуги (гарячки, гепатоспленомегалії, жовтяниці), а й нормалізації ряду показників функційного стану печінки. Засл. лікар України, проф. Л.В. Мороз (*Вінниця*) висвітлює сучасні підходи до терапії хронічного гепатиту С (ХГС) і можливостях їх застосування в Україні. Доповідачка зазначила, що Всесвітня асамблея охорони здоров'я (2016 р.) в своїй резолюції закликає країни створювати національні стратегії боротьби з ХГС. Необхідно розширити доступ до скринінгу обстежень для виявлення хворих й полегшити їм доступ до лікування. Натепер першою лінією терапії ХГС у Європі вважаються безінтерферонові та безрибавіринові схеми. Доступність сучасних схем протівірусної терапії в Україні обмежена: значне число сучасних препаратів не зареєстровано або зареєстровано, проте ще недоступне, тому зараз поки що більш прийнятні рекомендації не EASL 2018-2019, а їх попередні версії. Власним досвідом застосування протівірусних препаратів прямої дії в лікуванні хворих на ХГС (дорослих і дітей) у Дніпропетровській області протягом 2016-2019 рр поділилась проф. Л.Р. Шостакович-Корецька (*Дніпро*). Засл. лікар України, проф. О.А. Голубовська (*Київ*) зупинилася на труднощах реалізації програми лікування хворих на ВГ в Україні, виокремивши основні: відсутність у регіонах більшості препаратів для сучасних схем лікування ще за 2017 р., хоча була 100 % передоплата; виробники оригінальних дорогих препаратів, які надавали ліки за спеціальною ціною, припинили їх постачання (як через аптечну мережу, так і через державні закупівлі); відсутність адаптованих міжнародних рекомендацій щодо ведення хворих на ВГ; шалений тиск і погрози на регіональних фахівців, які формують заявки до закупівель лікарських засобів, з боку пацієнтських організацій і співробітників центрів громадського здоров'я, з вимогою змінити заявки на користь іншого виробника, прирікаючи найбільш тяжких хворих на повільну смерть. Враховуючи обмежене фінансування Програми, велику кількість пацієнтів, в основу пріоритет-

ності наданої державою терапії покладено не економічні, а клінічні критерії, що повністю відповідає міжнародним рекомендаціям. На реаліях лікування ХВГ в Україні зупинився доц. І.А. Анастасій (*Київ*). Бар'єри до терапії гепатиту С, що існують, незважаючи на наявність медикаментів з майже універсальною ефективністю, є на декількох рівнях: пацієнт, постачальник, система охорони здоров'я. Кожна країна має унікальні виклики, деякі бар'єри поширені в усіх країнах. Доповідач зупинився на нових генеричних препаратах для терапії ХВГ, які з'явилися на ринку України, а саме: софген, софген-л, тенофовіру дезопроксилу фумарат. Захворюваність на ВГ, як гострі, так і хронічні, в різних областях України та особливості їх перебігу ретельно проаналізував проф. М.Д. Чемич (*Суми*).

Доц. В.Р. Леньга (*Хмельницький*) зупинилася на особливостях перебігу серозного менінгіту різної етіології в дітей Хмельниччини у 2018 р. Відзначено, що був спалах менінгіту, спричиненого вірусом Коксаки В (зростання захворюваності у 4,3 разу), здебільшого хворіли діти віком від 5 до 12 років, майже вдвічі частіше – хлопчики й ті, хто проживав у містах. Про контеймент поліовірусів і потенційно інфекційних матеріалів в Україні як складову ерадикації поліомієліту доповів національний координатор з контейменту поліовірусів, д-р мед. н. Д.О. Степанський (*Дніпро*). Вчений зазначив, що ближче до ерадикації збільшуються наслідки порушення зберігання поліовірусу. Реінтродукція поліовірусів з об'єктів зберігання в суспільство може бути катастрофічною – повернення паралітичних форм захворювання, скасування десятиліть напруженої роботи і витрати мільярдів доларів. Мета контейменту поліовірусів – зменшити ризик вивільнення поліовірусу з об'єкта, максимально наблизивши до нуля.

Особливості перебігу амебіазу в ендемічному регіоні висвітлив проф. В.П. Малий (*Харків*). Доповідач зазначив, що високий ризик завезення цієї інфекції в Україну або можливість її виникнення на півдні країни. У зв'язку зі спорадичністю хвороби досвіду її діагностики та лікуванні у медичних працівників недостатньо. Про ефективність застосування препарату гідрасек у комплексному лікуванні діареї в дітей розповів засл. лікар України, проф. С.О. Крамарьов (*Київ*). Проф. І.І. Незгода (*Вінниця*) розвінчала міф про неможливість виникнення менінгококової інфекції у новонароджених.

Проф. В.П. Малий (*Харків*) поінформував, що ентеросорбент ентероклін є засобом із багатогранною ефективністю, що визначається детоксикуючою, антидіарейною та, можливо, етіотропною дією і включення його у стандартну терапію сприяє скороченню тривалості слабості, нудоти, болю у животі та діареї. Проф. М.Д. Чемич (*Суми*) переконливо продемонстрував високу ефективність 5-7-денного курсу атоксилу (кремнію діоксид високодисперсний) у комплексній терапії гострих кишкових інфекцій та сальмо-

нельозу, що приводить до швидшого клінічного одужання і зменшення інтегративних показників ендогенної інтоксикації організму пацієнта.

Досвідом діагностики і лікування сибірки поділилася проф. Т.В. Чабан (Одеса). Вона нагадала про можливість застосування зловмисниками спор сибіркових бактерій як біологічної зброї. Особливості хронічної HCV-інфекції у ВІЛ-інфікованих висвітлила І.В. Рудан (Чернівці). Доповідачка зазначила, що хоча для ХГС характерний малосимптомний перебіг, все ж ряд клінічних і лабораторних проявів частіше реєструється у хворих на поєднану HBV-, HCV- і ВІЛ-інфекцію, ніж лише на ХГС. Проф. О.М. Зінчук (Львів) зупинився на питаннях діагностики та лікування CMV-хвороби у вагітних, а також профілактики її передачі від матері до дитини. Серонегативні вагітні жінки повинні усвідомлювати ризик зараження під час вагітності і ризик ураження плода, однак, ніякі профілактичні дії не можуть повністю усунути всі ризики інфікування CMV. Про сучасний стан проблеми ко-інфекції ВІЛ і гепатиту С зупинилась проф. Т.І. Коваль (Полтава). Клініко-інструментальні особливості хронічних форм хвороби Лайма з переважним ураженням нервової системи охарактеризувала канд. мед. н. В.Ю. Ключ (Київ). Про патогенетичну терапію феномену ексайто-токсичності при нейроінфекціях у дітей доповіла канд. мед. н. В.Р. Ленґа (Вінниця); про клініко-імунологічні взаємозв'язки у хворих з герпесвірусними ураженнями нервової системи – ст. н. співроб., канд. мед. н. П.А. Дьяченко (Київ); про особливості перебігу, діагностику і лікування правця у дітей – доц. О.С. Онофрійчук (Вінниця); про рекомендації 2019 р. щодо імунізації дітей і підлітків, за даними AAP, CDC, – проф. О.В. Виговська (Київ), про несприятливі події після імунізації, використовуючи власні дані, – доц. Л.А. Волянська (Тернопіль); про середовищні фактори ризику стенозуючого ларинготрахеїту в дітей – доц. Л.М. Станіславчук (Вінниця); про проблему зовнішньої стигми у хворих на ХГС – доц. О.Б. Ворожбит (Львів).

Непересічний інтерес викликали і постерні доповіді, в яких висвітлювалися сучасні, відповідні міжнародним стандартам методи діагностики, лікування і профілактики розповсюджених інфекційних і паразитарних захворювань.

За результатами конференції ухвалено рішення для впровадження в практику лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я і вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації України.

Рішення

Всеукраїнської науково-практичної конференції інфекціоністів на тему: «Інфекційні хвороби і біобезпека»

1. Сучасна інфекційна захворюваність призвела до нестійкої, а за окремими показниками – до несприятливої епідемічної ситуації, що вкрай негативно впливає на біологічну безпеку в державі.

2. Враховуючи нестійку, а за окремими показниками – несприятливу епідемічну ситуацію щодо інфекційних хвороб в Україні, просити РНБО щороку заслуховувати на комісії з біобезпеки інформацію від Всеукраїнської асоціації інфекціоністів і профільних державних установ про інфекційну захворюваність, здійснювані протиепідемічні та профілактичні заходи і прогноз на наступні роки.

3. Звернути увагу Уряду на низький рівень охоплення профілактичними щепленнями населення, що зберігається впродовж останніх років, і може призвести до пролонгування епідемії кору та до інших інфекційних захворювань, керованих засобами специфічної імунопрофілактики, спалахів дифтерії та поліомієліту.

4. Враховуючи несприятливу епідемічну ситуацію з низки інфекційних хвороб в Україні, рекомендувати Уряду запровадити при обласних, районних державних адміністраціях штатну посаду епідеміолога з питань біобезпеки та підвищити відповідальність Центру громадського здоров'я МОЗ й обласних центрів громадського здоров'я за біологічну безпеку.

5. Просити МОЗ повернути до Календаря профілактичних щеплень сучасні комбіновані низькоректагенні та високоефективні монодозні вакцини.

6. У зв'язку з нестійкою епідемічною ситуацією в Україні, ростом інфекційної захворюваності та ліквідацією санепідемстанцій розглянути питання про внесення кабінетів інфекційних захворювань у штатний розпис центрів первинної медико-санітарної допомоги.

7. Президії Асоціації звернутися до департаментів (управлінь) охорони здоров'я облдержадміністрацій з проханням надати інформацію про експертів з інфекційних хвороб (дорослих і дитячих) і з імунопрофілактики. Беручи до уваги принципи демократизму та досвід передових країн, просити керівництво центрів громадського здоров'я погоджувати кандидатури експертів із президією Всеукраїнської асоціації інфекціоністів.

8. Правлінню Асоціації при плануванні всеукраїнських науково-практичних конференцій обов'язково передбачати проведення нарад обласних експертів з інфекційних хвороб (дорослих і дитячих) і завідувачів кафедр інфекційних хвороб (дорослих і дитячих) вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

9. При правлінні Асоціації створити робочі групи експертів з проблем вірусних гепатитів, ВІЛ-інфекції, гострих кишкових інфекцій, гострих респіраторних інфекцій, трансмісивних інфекцій тощо, які б координували зусилля, спрямовані на боротьбу із зазначеними хворобами.

10. Повторно просити провідних інфекціоністів (завідувачів кафедр, головних лікарів інфекційних лікарень, завідувачів інфекційних відділень багатопрофільних лікарень) погоджувати з президією Асоціації дати проведен-

ня всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференцій інфекціоністів.

11. Засудити практику створення нових всеукраїнських громадських організацій, що дублюють статутні завдання і мету Всеукраїнської асоціації інфекціоністів.

12. Просити МОЗ внести доповнення в Наказ № 504 від 19.03.2018 р. «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги», додаток № 1, п. 8:

– у період епідемічних ускладнень з інфекційних захворювань роботу в епідемічних осередках проводити за дільничним принципом, тобто за місцем проживання хворого;

– передбачити перелік дій сімейного лікаря в період спалаху інфекційних захворювань (робота в епідосередках).

13. Просити МОЗ організаційно забезпечити своєчасне обстеження інфекційних хворих сімейними лікарями центрів первинної медико-санітарної допомоги і медичними працівниками фельдшерсько-акушерських пунктів: бактеріологічне обстеження хворих на кишкові інфекції, гострі тонзиліти, а також швидкими тестами для виявлення вірусу імунодефіциту людини та вірусів гепатитів тощо.

14. Просити МОЗ переглянути задекларований підхід до висновку щодо «необґрунтованого лікування» в інфекційному стаціонарі пацієнтів із декретованих груп, носіїв патогенних мікроорганізмів тощо, беручи до уваги не тільки клінічні, але й епідеміологічні критерії доцільності госпіталізації.

У рамках роботи конференції відбулась спеціалізована виставка виробників фармацевтичних препаратів, вакцин, імуноглобулінів, засобів діагностики та лабораторного і медичного обладнання, продуктів лікувального харчування, біологічно активних і харчових добавок тощо.

У вільний від роботи час для учасників конференції була проведена цікава екскурсія у державний історико-культурний заповідник «Меджибіж».

Завдяки зусиллям головного лікаря Хмельницької міської інфекційної лікарні Оксани Вікторівни Піддубної та її колег форум відбувся на високому рівні.

INFECTIOUS DISEASE SPECIALISTS FORUM IN KHMELNYTSKYI

O.L. Ivakhiv

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

SUMMARY. Ukrainian Society of Infectious Disease Doctors Conference «Infectious Diseases and Biosafety» that had been on May, 16-17, 2019 in Khmelnytskyi, was described. Decision of conference was published.

Key words: *Ukrainian Society of Infectious Disease Doctors; scientific and practical conference; biosafety.*

Відомості про автора:

Івахів Олег Любомирович – кандидат медичних наук, доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними і венеричними хворобами Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського; olivakhiv@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1917-1814>

Information about author:

Ivakhiv O.L. – PhD, associate professor of Infectious Disease with Epidemiology, Skin and Venereal Illnesses Department, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University; olivakhiv@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1917-1814>

Конфлікту інтересів немає.

Authors have no conflict of interest to declare.

Отримано 18.09.2019 р.